

Mottagare: Kulturdepartementet

Kulturrådets yttrande över Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland SOU 2025:24

(dnr Ku2025/00320)

2025-06-24

KUR 2025/3877

Kulturrådet

Box 27215, 102 53 Stockholm

<mailto:kulturradet@kulturradet.se>

1. Sammanfattning

Statens kulturråd (Kulturrådet) har granskat utredningens slutbetänkande och stödjer till stor del dess analyser och förslag. I yttrandet lämnar Kulturrådet följande synpunkter.

Författningsförslag

- Kulturrådet stödjer förslaget om ändringar i mervärdskattelagen och bedömer att det kan bidra till att dämpa prisutvecklingen på biobiljetter, vilket skulle förbättra tillgången till film på bio.
- Kulturrådet stödjer förslag om ny förordning för statsbidrag till film men ser behov av en tydligare definition av stöd till projekt av nationellt intresse.

Övriga delar

- Kulturrådet avstyrker förslaget om nya filmpolitiska mål och föreslår att de nationella kulturpolitiska målen ska gälla istället.
- Kulturrådet avstyrker att statistikuppdrag som avser Sveriges officiella statistik överflyttas till Filminstitutet.

I övrigt anser Kulturrådet att beskrivningen av kultursamverkansmodellen i delar inte stämmer och lämnar vissa förtydligande kopplat till regleringen av modellen. Kulturrådet ser också behov av att det förtydligas att Filminstitutet är en del av det samverkansråd som tillsatts för modellen, och att detta är en del av deras nationella uppdrag idag. En roll som kräver sakkunskap om regional filmkulturell verksamhet och de nationella kulturpolitiska målen.

Kulturrådets synpunkter på förslagen i betänkandet

Kulturrådets synpunkter på författningsförslag

Förslag till lag om ändring i mervärdeskattelagen (kapitel 1.2)

Kulturrådet stödjer förslaget och bedömer att förändringen kan få en dämpande effekt på prisutvecklingen för biobiljetter. Detta kan stärka förutsättningarna för tillgången till film på bio då det är fastställt att människors ekonomiska förutsättningar påverkar deras deltagande i kulturlivet idag.

Förslag till förordning om statsbidrag till film (kapitel 1.5)

Kulturrådet stödjer förslaget om en ny förordning om statsbidrag men efterfrågar en tydligare definition av stödet till projekt av nationellt intresse. Enligt förslaget ska stödet främja utvecklingen av projekt av nationell betydelse och kunna sökas av kommuner och regioner. Vid bedömningen ska särskild vikt läggas vid projektens betydelse för att sprida och visa film i hela landet (27 §).

Kulturrådet fördelar idag regionala utvecklingsbidrag inom kultursamverkansmodellen. Dessa bidrag kan omfatta interregionala och nationella projekt som är kopplade till den regionala kulturverksamheten och de kulturpolitiska målen. Det föreslagna stödet kan leda till överlappande statlig bidragsgivning.

Kulturrådet synpunkter på övriga delar

Filmkulturell verksamhet (kapitel 6.6)

Den filmkulturella verksamheten beskrivs i huvudsak syfta till att främja eget filmskapande utanför professionella sammanhang samt att öka intresset och kunskapen om film och rörlig bild, särskilt bland barn och unga. Kulturrådet vill betona att den regionala filmkulturella verksamheten, i likhet med vad utredningen nämner i avsnittet om regioners och kommuners roll, omfattar flera olika delar. Dessa inkluderar filmpedagogik med fokus på barn och unga, frågor om visning och spridning av film, men också talangutveckling och produktion.

Tydligare nationella filmpolitiska mål (kapitel 11.1)

Kulturrådet avstyrker förslaget till nya filmpolitiska mål och föreslår att de nuvarande målstrukturerna upplöses. Istället bör de nationella kulturpolitiska målen gälla.

Utredningen motiverar förändringen med att de nuvarande målen överlappar de kulturpolitiska målen och att de i huvudsak har styrt Filminstitutets verksamhet,

vilket har skapat en förväntan om att Filminstitutet ska hantera många generella frågor som de i praktiken har begränsade möjligheter att påverka.

I utredningen föreslås istället mer avgränsade mål som ska fungera som övergripande sektorsmål för att styra de statliga insatserna. Kulturrådet anser att detta kan vara svårt att förena, eftersom statens insatser för filmområdet omfattar flera kulturpolitiska utgångspunkter som delvis utelämnas i de föreslagna målen.

Kulturrådet bedömer också att de nya målen i högre grad än idag är inriktade på att tydliggöra Filminstitutets uppdrag. En avgränsning och ett förtydligande av de statliga insatser Filminstitutet ansvarar för kan istället göras på andra sätt. Kulturrådet bedömer att Filminstitutets uppdrag kan tydliggöras genom riktlinjebeslut som reglerar det statliga uppdraget samt genom de ändamål som anges i bidragsförordningar som styr Filminstitutets bidragsgivning.

Vidare bedömer Kulturrådet att en uppföljning av den samlade statliga kulturpolitiken underlättas om onödiga målstrukturer tas bort. Kulturrådet föreslår därför att förslaget om nya filmpolitiska mål avstyrks och att de kulturpolitiska målen ersätter de nuvarande filmpolitiska målen.

Ett självständigt filminstitut med tydliga ramar för statsbidraget (kapitel 11.2)

Kulturrådet avstyrker att statistikuppdrag överflyttas till Filminstitutet, om filmstatistiken fortsatt ska vara en del av Sveriges officiella statistik. Däremot kan det finnas skäl för Filminstitutet att stärka sin egen uppföljning av statsbidrag och sina förutsättningar för utrednings- och analysuppdrag inom området. Detta bör dock inte sammanblandas med att utveckla en funktion för officiell statistik vid Filminstitutet.

I kapitlet beskrivs statens bidragsgivning till regioner som generellt inriktad och att den huvudsakligen lämnas inom kultursamverkansmodellen. Utredningen menar att detta innebär att den grundläggande verksamhetsinriktningen bestäms självständigt både på regional och kommunal nivå. Kulturrådet anser att detta är en något förenklad bild som inte stämmer överens med modellens nuvarande reglering.

Staten reglerar till vad och hur statliga medel får användas inom modellen. Regioner (och delvis kommuner) kan prioritera hur medel ska fördelas, men friheten att på egen hand bestämma hur medel till filmkulturell verksamhet kan användas ska inte överdrivas. Staten har fortsatt inflytande över medelsanvändning och mål även inom samverkansmodellen. Staten är med andra ord en av flera parter i modellen, inte en passiv finansiär.

Kulturrådet vill betona Filminstitutets ansvar och roll som part i det samverkansråd som regeringen utsett kopplat till kultursamverkansmodellen. Rådet samordnar de statliga perspektiven och värnar de nationella kulturpolitiska

målen inom modellen. Om Filminstitutet fortsatt ska vara en del av samverkansrådet är det viktigt att organisationen har kompetens om frågor som rör den nationella filmpolitiken i stort, inklusive den regionala filmkulturella verksamheten.

Sänkt moms på biobiljetter och återinförda biografavgifter (kapitel 11.4)

Momssänkningen på biobiljetter påverkar i första hand momspliktig biografverksamhet. Om biografavgiften är en förutsättning för att sänka momsen bör också ett eventuellt avtal som avser biografavgiften i huvudsak avse verksamheter som är momspliktiga.

Biljettpriser påverkar människors förutsättning att ta del av kultur, och en momssänkning kan bidra till att biljettpriser inte höjs ytterligare. Huruvida en sänkning av biljettpriser kommer ske är svårt att förutse.

Kulturrådets bedömning är i likhet med utredningen att undantag från biografavgiften bör finnas. Kulturrådet anser att all momsbefriad verksamhet bör undantas avgiften för att säkerställa att denna grupp biografer inte får ökade kostnader som leder till att de tvingas höja sina biljettpriser.

2. Beslut

Statens kulturråd (Kulturrådet) är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Myndighetens arbete tar sin utgångspunkt i de nationella kulturpolitiska målen och verkar för kulturens utveckling och tillgänglighet genom att fördela och följa upp statliga bidrag samt andra främjande åtgärder.

Beslut i ärendet har fattats av ställföreträdande generaldirektör Klara Tomson. Ärendet har föredragits av utredaren Jerk Sörenson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även GD-koordinator Ömer Bulduk medverkat.

Klara Tomson

Ställföreträdande generaldirektör

Jerk Sörenson

Föredragande